

บทบาทตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในการพัฒนาชุมชน กรณีศึกษา
สถานีตำรวจภูธรเมืองนราธิวาส อำเภอเมืองนราธิวาส จังหวัดนราธิวาส

จ.ส.ต.หญิงวิยะดา ไชยเสน

รองศาสตราจารย์ ดร.วิทยา จิตนุพงศ์

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้านี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อศึกษาบทบาทการพัฒนาชุมชนของเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์กับประชาชน สถานีตำรวจภูธรเมืองนราธิวาส (2) เพื่อศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ที่มีต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชน และมวลชนสัมพันธ์ในการพัฒนาชุมชน สถานีตำรวจภูธรเมืองนราธิวาส (3) เพื่อศึกษา ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการมีบทบาทของเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชน และมวลชนสัมพันธ์ ในการพัฒนาชุมชน สถานีตำรวจภูธรเมืองนราธิวาส กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจ ชุดตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ สถานีตำรวจภูธรเมืองนราธิวาส ตำรวจภูธรจังหวัดนราธิวาส จำนวน 5 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informant) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษา พบว่า (1) บทบาทของเจ้าหน้าที่ตำรวจของชุมชนและมวลชนสัมพันธ์กับประชาชนมีความสัมพันธ์กัน โดยมีบทบาทและความสำคัญของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ได้เข้าไปช่วยเหลือดูแลประชาชน การสื่อสารของเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์นั้นใช้การประชาสัมพันธ์ การเข้าไปพบปะ ทำกิจกรรม การเล่นกีฬา รวมไปถึงการแจกเอกสารและสิ่งพิมพ์ ให้กับประชาชน (2) การมีส่วนร่วมของประชาชน ตลอดจนความสนใจของประชาชนในพื้นที่มีความสำคัญกับการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชน และมวลชนสัมพันธ์มาก เนื่องจากการมีส่วนร่วมถือว่าเป็นการแสดงออกถึงความเดือดร้อนและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ การมีส่วนร่วมของประชาชนมีผลต่อการปฏิบัติงานของชุดตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์มาก (3) ปัญหาและอุปสรรคสำคัญในการมีบทบาทของเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในการพัฒนาชุมชนเกิดจากตัวของเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติงาน ประชาชน และลักษณะการดำเนินการ ที่ยังไม่มีประสิทธิภาพ แนวทางแก้ไขจัดให้มีการอบรมและให้ความรู้รวมถึงการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการพัฒนาชุมชนเพื่อเป็นการพัฒนาชุมชนบนพื้นฐานความสามัคคี จนนำไปสู่ชุมชนที่มีความสงบสันติสุขอย่างแท้จริง

คำสำคัญ : ตำรวจชุมชน การมีส่วนร่วม

1 บทความเรียบเรียงจากการศึกษาอิสระเรื่อง “บทบาทตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในการพัฒนาชุมชน กรณีศึกษา สถานีตำรวจภูธรเมืองนราธิวาส อำเภอเมืองนราธิวาส จังหวัดนราธิวาส” ซึ่งผ่านการสอบเรียบร้อยแล้ว โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์ ดร.วิทยา จิตนุพงศ์

2 นักศึกษาปริญญาโท โครงการหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาสหวิทยาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น)มหาวิทยาลัยรามคำแหง

3 อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาอิสระ

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงทำให้ระบบเศรษฐกิจ และสังคม การเมือง ในประเทศต่าง ๆ ต้องปรับตัวเพื่อให้สามารถแข่งขันกับเวทีของสังคมในปัจจุบัน การพัฒนาประเทศไทยภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการด้านเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ค่านิยมและเทคโนโลยี อย่างรวดเร็ว จึงทำให้การบริหารจัดการในส่วนภาครัฐและเอกชนยังไม่เพียงพอต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงทำให้ขาดประสิทธิภาพ คำนึงถึงประโยชน์ส่วนตัวและพวกพ้อง อีกทั้งผลประโยชน์จากการพัฒนามิได้นำไปสู่ประชาชนอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม สังคมส่วนใหญ่ยังคงอยู่ภายใต้กระแสนิยม ขาดความรับผิดชอบและจิตสำนึกสาธารณะ จึงทำให้เกิดปัญหาไร้ประสิทธิภาพ ปัญหาสังคม และปัญหาการทุจริตประพตมิชอบในทุกระดับ เกิดความเสียหายต่อส่วนรวมทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างรุนแรง

โดยเฉพาะการพัฒนาด้านเศรษฐกิจที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จะเห็นได้จากการก่อสร้างโรงงานอุตสาหกรรมที่เพิ่มมากขึ้น มีการเคลื่อนย้ายแรงงานจากภาคเกษตรกรรมเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมในเมืองอย่างต่อเนื่อง ในช่วงปี 2540 ประเทศไทยได้เกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจด้านการเงิน ซึ่งส่งผลกระทบต่อคนในสังคมเป็นอย่างมาก บริษัท ห้างร้าน โรงงานอุตสาหกรรม ได้รับความเสียหายจากวิกฤตดังกล่าวจึงต้องปิดลง มีการเลิกจ้างพนักงานเป็นจำนวนมาก อัตราการว่างงานขยายจากวิกฤตดังกล่าวจึงต้องปิดตัวลง ซึ่งทำให้เกิดอัตราการว่างงานขยายเพิ่มมากขึ้น จึงส่งผลให้โครงสร้างทางสังคมเปลี่ยนแปลงในลักษณะที่ขาดพลังและขาดความสมดุลในการพัฒนา สถาบันทางสังคมหลายสถาบันเกิดความอ่อนแอซึ่งเป็นตัวเร่งสำคัญที่ก่อให้เกิดปัญหา ปัญหาความยากจนและปัญหาครอบครัวก็ได้มีความทวีรุนแรงเพิ่มขึ้น นำไปสู่การเปิดปัญหาต่าง ๆ ในสังคม เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาการลักทรัพย์ ปัญหาการละเมิดสิทธิเด็กและสตรี โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพได้นั้น จะต้องได้รับการสนับสนุนจากชุมชนเข้มแข็งเพื่อเป็นการป้องกันอาชญากรรม เป็นทั้งปรัชญาและยุทธศาสตร์ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นตะวันออก เน้นความรับผิดชอบร่วมกันของประชาชนในพื้นที่ โดยการเพิ่มศักยภาพของคนในชุมชนให้เข้มแข็ง พร้อมเข้าไปจัดการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในลักษณะร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ไข ร่วมแรงร่วมใจ ร่วมพัฒนา จนเกิดเป็นพลังชุมชนซึ่งเป็นรากฐานการสร้างภูมิคุ้มกันชุมชนให้แข็งแรง ยั่งยืนและปลอดภัยจากอาชญากรรม หลักการนี้จะสอดคล้องกับหลักการ “การตำรวจชุมชน” (Community Policing) ที่มีต้นกำเนิดในประเทศสหรัฐอเมริกา และได้รับการพัฒนามาจากแนวคิดของหลักการตำรวจชุมชนสัมพันธ์ (Police Community Relations) แล้วนำมาปรับปรุงเพิ่มเติมแนวความคิดใหม่จนกลายเป็นแนวคิดในการป้องกันอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพโดยกำหนดให้ตำรวจและประชาชน ร่วมกันทำงานอย่างใกล้ชิด เสมือนหนึ่งว่าเป็นหุ้นส่วนในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติด ปัญหาความเสื่อมโทรมของควมไร้ระเบียบชุมชน ปัญหาคุณภาพชีวิตและความรู้สึกหวาดกลัวภัยอาชญากรรม ทำให้ประชาชนมีความรู้สึกที่ดีต่อตำรวจและใส่ใจ ในปัญหาอาชญากรรมมากขึ้น

เพื่อให้เกิดความสงบสุขในพื้นที่โดยการป้องกันเหตุอาชญากรรม สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้กำหนดไว้ในแผนกรมตำรวจแม่บท ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2530 – 2534) และได้นำมาปฏิบัติเป็นรูปธรรมในปี พ.ศ. 2531 จนถึงปัจจุบัน ซึ่งได้สอดคล้องกับเนื้อความในแผนเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550 – 2554) โดยได้กำหนดยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมให้เป็นการป้องกัน เพื่อให้เป็นรากฐานที่มั่นคง และได้มีกำหนดไว้ในแผนกลยุทธ์สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2554 ให้มีแผนงานแสวงหาความร่วมมือจากประชาชน โดยกำหนดเป้าหมายงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม และแสวงหาความร่วมมือจากประชาชนในทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ประชาชนได้ให้ความร่วมมือและสนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้ดำเนินการตามแนวทางดังกล่าวโดยมุ่งเน้นให้มีการพัฒนางานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ เพื่อแสวงหาความร่วมมือและเปิดโอกาสให้ประชาชน ชุมชนและองค์กรตำรวจ มีส่วนร่วมให้ข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาคriminal ต่าง ๆ นำสู่ความสงบเรียบร้อยในพื้นที่ได้อย่างยั่งยืน

การมีส่วนร่วมของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ ได้แสดงทั้งสองฝ่ายต่างเป็นผู้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม และปัญหาอื่นของสังคมร่วมกัน จึงเป็นสิ่งที่ตำรวจชุมชนต้องตระหนักถึงความจำเป็น เพราะความสัมพันธ์ร่วมมือกันเป็นองค์ประกอบสำคัญของงานมวลชนสัมพันธ์ จึงเป็นหัวใจของความสำเร็จในการป้องกันอาชญากรรมและการรักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่ ฉะนั้นจึงเป็นหน้าที่ของตำรวจทุกคนที่จะต้องปฏิบัติงานภายใต้หลักการของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ ที่จะช่วยเหลือประชาชนเมื่อได้รับความเดือดร้อนได้ทุกเมื่อในยามที่ประชาชนต้องการ และให้บริการประชาชนด้วยความอ่อนโยนและเป็นมิตรกับประชาชน นำไปสู่ความร่วมมือในการดำเนินงานร่วมกัน ซึ่งเป้าหมาย ต้องการให้ประชาชนในพื้นที่ปลอดภัยจากปัญหาอาชญากรรมสามารถในการป้องกันเหตุร้ายที่อาจจะเกิดขึ้น และรักษาความปลอดภัย ในชีวิตและทรัพย์สินและความมั่นคงในระดับพื้นฐานของตนเองได้เพื่อเป็นฐานและสนับสนุนงานการสร้างความสงบสุขแก่ชุมชนและสังคมบ้านเมืองได้อย่างสงบสุข

ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์มีหน้าที่ต้องทำให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม โดยเริ่มตั้งแต่ตำรวจต้องปรับบทบาทในการสร้างความศรัทธาเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่น และให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนในชุมชนในการป้องกันดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และประชาสัมพันธ์ข้อมูลงานที่เกี่ยวกับกฎหมาย พร้อมทั้งรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเคารพหลักเกณฑ์ของกฎหมาย

ปัญหาอาชญากรรมและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่ สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งไม่เหมือนพื้นที่อื่น ในประเทศไทย ทำให้ในพื้นที่มีปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะเหตุทำร้ายร่างกายซึ่งเป็นผลจากการกระทำของกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบในพื้นที่ ตลอดระยะเวลา 15 ปีที่ผ่านมา ได้เกิดเหตุลอบทำร้ายร่างกายในชีวิตและทรัพย์สิน ด้วยการลอบวางระเบิด ชุมนิคมเจ้าหน้าที่ของรัฐ และยานพาหนะ ตลอดจนลอบวางเพลิงสถานที่ราชการ และห้างร้านในชุมชนเมือง ในหลายพื้นที่ ส่งผลให้ประชาชนในพื้นที่เกิดความหวาดกลัวต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง บังชี้ว่ารัฐบาลยังไม่สามารถที่จะแก้ไขและให้ความคุ้มครองกับประชาชนในชุมชนได้อย่างเป็นรูปธรรม

ปัจจุบันพื้นที่อำเภอเมืองนราธิวาส ยังคงมีเหตุการณ์เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งเจ้าหน้าที่ ตำรวจ ทุกนายยังคงดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินประชาชนในชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหา เหล่านี้อย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังมีการปฏิบัติของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ที่ได้ดูแลประชาชนใน ชุมชน

ผู้ศึกษาจึงได้สังเกตเห็นว่า บทบาทของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์กับประชาชน ในการ พัฒนาชุมชน เป็นสิ่งที่สำคัญและควรทำการศึกษา เพราะเป็นการทราบถึงความเดือดร้อนและการเข้าไป ช่วยเหลือประชาชน สร้างความเข้าใจที่ดี และลดการเกิดปัญหาในชุมชน

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ จะเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่จากเจ้าหน้าที่ตำรวจ ชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ ตำรวจภูธรเมืองนราธิวาส ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก ด้วยข้อจำกัดของ ระยะเวลา ผู้ศึกษาได้ทำการสัมภาษณ์แบบคำถามปลายปิดและแบบปลายเปิด มีโครงสร้างสัมภาษณ์ ที่แน่นอน เพื่อให้ได้ข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยการพรรณนา

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

(1) เพื่อศึกษาบทบาท ในการพัฒนาชุมชนของเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ กับประชาชน สถานีตำรวจภูธรเมืองนราธิวาส

(2) เพื่อศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ที่มีต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชน และ มวลชนสัมพันธ์ในการพัฒนาชุมชน สถานีตำรวจภูธรเมืองนราธิวาส

(3) เพื่อศึกษา ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการมีบทบาทของเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชน และมวลชนสัมพันธ์ ในการพัฒนาชุมชน สถานีตำรวจภูธรเมืองนราธิวาส

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับบทบาท

ความหมายของบทบาท

ตำรวจนอกจากจะมีบทบาทในการปราบปรามอาชญากรรมแล้วอีกบทบาทหนึ่งที่สามารถทำ ได้ คือ ช่วยในการพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็งในทุก ๆ ด้าน เช่นด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษา ด้าน การพัฒนา เป็นต้น ซึ่งได้มีผู้ให้ความหมายคำว่าบทบาท ไว้ดังนี้

ไพบุลย์ ช่างเรียน และสมปราชญ์ จอมเทศ, (2521 , หน้า 87) ซึ่งบทบาทในที่นี้ หมายถึง พฤติกรรมที่ปฏิบัติตามสถานภาพทางสังคมของแต่ละคนมีแนวทางที่ปฏิบัติตามสถานภาพนั้น ๆ แล้ว ยังมีส่วนเกี่ยวข้องกับสิทธิหน้าที่ ซึ่งตนมีส่วนร่วมผูกพันกับสังคม เป็นการควบคุมสังคมให้เป็นระเบียบ และในทางตรงกันข้าม ถ้าคนในสังคมประพฤติบกพร่อง ไม่ดำเนินตามบทบาทของตนให้เหมาะสมกับ สถานภาพ ก็จะทำให้สังคมไม่เป็นระเบียบได้ เป็นเหตุให้เกิดปัญหาสังคม

สรุป บทบาทหมายถึง พฤติกรรมของคนที่เกิดขึ้นโดยตำแหน่งหน้าที่รับผิดชอบจะโดยตั้งใจ หรือถูกบังคับ แต่เป็นพฤติกรรมแอบแฝง พฤติกรรมแต่ละคนจะแสดงบทบาทได้หลายอย่าง ในเวลา เดียวกันเราไม่สามารถแสดงได้หลายบทบาท ซึ่งคนที่อยู่แต่ละสังคมนั้นแตกต่างกัน ตามปกติเมื่อ บุคคลที่มีสถานภาพใดย่อมแสดงสถานภาพให้สอดคล้องกับสังคมที่คาดหวัง สถานภาพเป็นโครงสร้าง ทางสังคม ส่วนบทบาทเป็นพฤติกรรมของบุคคล ดังนั้นบุคคลควรเข้าใจบทบาทของคนเป็นอย่างดี

โดยบทบาทที่เป็นภาระหน้าที่หรือรูปแบบของพฤติกรรมที่บุคคลต้องกระทำเมื่อดำรงสถานภาพใด สถานภาพหนึ่ง หรือตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่ง ซึ่งการกระทำหรือรูปแบบพฤติกรรมดังกล่าว เป็นผลมาจากความหวังของบุคคลอื่น ๆ ในสังคม รวมทั้งความคิดเห็นของผู้ดำรงตำแหน่ง หรือการปฏิบัติหน้าที่ตามหน้าที่ และสิทธิของคนตามสถานภาพในสังคม

แนวคิดที่เกี่ยวกับบทบาท

ตำราวจุมนชน เป็นอีกสถานภาพหนึ่งในทางสังคม โดยสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้จัดตั้งขึ้นด้วยความตระหนัก เล็งเห็นถึงความสำคัญของพลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน เพื่อให้สังคมมีระเบียบ และความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ซึ่งจากบทบาทและหน้าที่ของตำรวจชุมชน ก็ได้มีนักวิชาการกล่าวไว้ ดังนี้

ลินตัน (Linton. 1936 , p. 113-115, อ้างถึงใน สุเทพ จันทวิศรุต, 2544) ได้ให้แนวคิดในเรื่องสถานภาพ (Status) และบทบาท (Role) เขาเห็นว่าสถานภาพเป็นนามธรรม หมายถึง ฐานะจะเป็นเครื่องมือกำหนดบทบาทของตำแหน่งนั้น ว่าตำแหน่งนั้นจะมีภารกิจอย่างไร ดังนั้นเมื่อมีตำแหน่งเกิดขึ้น สิ่งที่ควบคู่มากับตำแหน่งก็คือบทบาทของตำแหน่ง ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ จนกล่าวได้ว่า ไม่อาจมีบทบาทได้โดยปราศจากตำแหน่ง หรือไม่อาจมีตำแหน่งได้โดยปราศจากบทบาท บทบาทและตำแหน่งควบคู่กันเลย เปรียบเสมือนเหรียญ ถ้าด้านหนึ่งของเหรียญคือตำแหน่ง อีกด้านหนึ่งของเหรียญก็คือบทบาทนั่นเอง

(Abravanel , 1962 อ้างถึงใน ถวิล ธาราโกชน์ , 2532 หน้า 34) การที่บุคคลจะแสดงบทบาทอะไรออกมา ก็ต่อเมื่อสังคมได้เสนอบทบาทให้บุคคลนั้น ซึ่งพฤติกรรมของตนที่ได้รับขึ้นอยู่กับบทบาทที่ถูกกำหนดให้ และการแสดงบทบาทหนึ่ง ๆ นั้นจะขึ้นอยู่กับบทบาทอื่น ๆ ด้วย เช่น บทบาทของพ่อจะเกิดขึ้นไม่ได้ถ้าไม่มีบทบาทลูก บทบาทของสามีจะไม่มี ถ้าไม่มีบทบาทของภรรยา ดังนั้น บทบาทต่าง ๆ ที่มีอยู่ยิ่งมากมายจะต้องมีส่วนประกอบที่ตนเกี่ยวข้องอยู่เสมอ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ศึกษาบทบาทของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในการพัฒนาชุมชน ดังนั้นบทบาทของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์จึงหมายถึง พฤติกรรมและการกระทำตามสิทธิ์และหน้าที่ของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ตามความรับผิดชอบในงาน เพื่อก่อให้เกิดในการพัฒนาชุมชนตามที่สมาชิกในชุมชนคาดหวัง

ทฤษฎีและหลักการเกี่ยวกับบทบาท

ในทฤษฎีนี้บทบาทสถานภาพเป็นนามธรรม ซึ่งหมายถึง ฐานะหรือตำแหน่งจะเป็นเครื่องกำหนดบทบาทของตำแหน่งนั้น ว่าตำแหน่งนั้น ๆ จะมีภารกิจและหน้าที่อย่างไร ฉะนั้นเมื่อมีตำแหน่งเกิดขึ้น สิ่งที่ควบคู่มากับตำแหน่งก็คือ บทบาทของตำแหน่ง เพราะว่าทุกตำแหน่งจะต้องมีบทบาทกำกับ บทบาทจะเป็นสิ่งที่ควบคู่กับตำแหน่ง และได้มีนักวิชาการได้กล่าวถึงทฤษฎี เช่น

สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2527 หน้า 39 ; อ้างถึงใน เสรี เย็นสวัสดิ์, 2543 หน้า 21) ได้แบ่งการแสดงบทบาท ออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

1. บทบาทความคาดหวัง (Expected Role) เป็นบทบาทที่ต้องแสดงความคาดหวังของผู้อื่น เช่น บทบาทตำรวจตามความคาดหวังของประชาชน
2. บทบาทตามลักษณะของการรับรู้ (Perceived Role) เป็นบทบาทที่เจ้าของสถานภาพรับรู้เองว่าตนเองมีบทบาทอย่างไร
3. บทบาทที่แสดงจริง (Actual Role) เป็นบทบาทที่เจ้าของสถานภาพจริง ซึ่งอาจจะ เป็นบทบาทที่สังคมคาดหวัง หรือบทบาทที่ตนเองคาดหวัง หรืออาจจะ เป็นบทบาทตามที่ตั้งใจและตนเองคาดหวัง

เสรี เย็นสวัสดิ์, (2543 หน้า 21) กล่าวว่า ในการแสดงบทบาทของบุคคลตามตำแหน่งหน้าที่ (Function Rationality) จะเป็นอย่างถูกต้องเหมาะสม และสมทบบทบาทมากหรือน้อยนั้นก็ขึ้นอยู่กับปัจจัยอย่าง ที่สำคัญได้แก่

1. เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองต้องแสดงหรือต้องปฏิบัตินั้น
2. ประสบการณ์ของผู้ที่ต้องแสดงบทบาทเอง
3. บุคลิกภาพของผู้ที่แสดงบทบาทนั้น สำหรับลักษณะของบทบาทที่ควรจะเป็นไปในรูปแบบนั้น ขึ้นอยู่กับการกำหนดของสังคมนั้นผนวกกับการแสดงออกของคนอื่น ๆ รวมกันและตัวเราเองเป็นสำคัญ

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ความหมายของส่วนรวม

การมีส่วนร่วมของประชาชนคือ การให้โอกาสประชาชนเป็นฝ่ายตัดสินใจกำหนดปัญหา ความต้องการของตนเองอย่างแท้จริง เป็นการเสริมพลังอำนาจให้แก่ประชาชน/กลุ่มองค์กรชุมชนให้สามารถระดมขีดความสามารถในการจัดการทรัพยากร การตัดสินใจ และการควบคุมดูแลกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนมากกว่าที่จะเป็นฝ่ายตั้งรับ สามารถกำหนดการดำรงชีวิตได้ด้วยตนเอง ให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นตามความจำเป็นอย่างมีศักดิ์ศรีและสามารถพัฒนาศักยภาพของประชาชน/ชุมชนในด้านภูมิปัญญา ทักษะ ความรู้ ความสามารถ และการจัดการและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกได้ และประชาชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการอย่างมีอิสระ การทำงานต้องเน้นในรูปกลุ่มหรือองค์กรชุมชนที่มีวัตถุประสงค์ในการเข้าร่วมอย่างชัดเจน แต่มีจุดมุ่งหมายหลักเกี่ยวกับคือ เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นในการพัฒนาชุมชน ให้มีความเจริญก้าวหน้า ซึ่งได้มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของ การมีส่วนร่วม ไว้ดังนี้

พรธัญญา โสติกพันธ์ (2527, หน้า 21) สรุปความหมาย ของการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนี้ คือความร่วมมือของประชาชนไม่ว่าจะปัจเจกบุคคลที่เห็นพ้องต้องกัน ร่วมกันรับผิดชอบหรือเข้ากิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม เพื่อพัฒนาและแลกเปลี่ยนให้เป็นไปตามทิศทางที่ต้องการโดยการกระทำของกลุ่มหรือองค์กร

วันชัย วัฒนศัพท์ (2541, หน้า 23) พบว่าการที่คนเราจะมาพิจารณาตน ได้รับผลกระทบ และเลือกที่จะมีส่วนร่วมในโครงการมีส่วนร่วมของประชาชนหรือไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัย สำคัญ 6 ประการ คือ

1. ความใกล้ชิดปัญหา
2. ประโยชน์ทางเศรษฐกิจ
3. การเข้าถึงประโยชน์ใช้สอยหรือบริหาร
4. ประเด็นทางด้านสังคม / สิ่งแวดล้อม
5. ค่านิยม
6. อำนาจที่ได้รับมอบหมายตามกฎหมาย

เพิ่มศักดิ์ มกรภิรมย์ (2543, หน้า 11) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วม คือ การที่ประชาชนซึ่ง ประกอบ ด้วยบุคคล กลุ่ม และองค์กรที่มีส่วนรวมในกระบวนการจัดการ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารการ แสดงความคิดเห็น ซึ่งประเด็นปัญหา การตัดสินใจ การกำหนดนโยบาย การวางแผน การได้รับ ประโยชน์ การตรวจสอบการใช้อำนาจทุกระดับ การติดตาม การประเมินผล การแก้ปัญหาอุปสรรค ดังนั้น การทำงานแบบมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับบุคคลและองค์กรหลายประเภท เพื่อให้เกิดความสมานไมตรี

ชูเกียรติ เปี่ยมศรี (2543, หน้า 21) ได้อธิบายเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า การมีส่วนร่วม เป็นผลมาจากการเห็นพ้องต้องกันในเรื่องของความต้องการ และทิศทางของการเปลี่ยนแปลง และความเห็นพ้องต้องกัน จะต้องมีความเกิดความคิดริเริ่มโครงการเพื่อการปฏิบัติ กล่าวคือ จะต้องเป็นความเห็นพ้องต้องกัน จะต้องมีความเกิดความคิดริเริ่มโครงการเพื่อการ ปฏิบัติการนั้น ๆ เหตุผลเบื้องต้นแรกของการที่คนมารวมกันได้ควรจะต้องมีการตระหนักว่าปฏิบัติการ ทั้งหมดหรือการกระทำทั้งหมดที่ทำโดยกลุ่ม หรือทำในนามกลุ่มนั้นกระทำผ่านองค์กร ดังนั้นองค์กร จะต้องเป็นเสมือนตัวนำให้บรรลุถึงความเปลี่ยนแปลงได้

บวรศักดิ์ อุวรรณโน (2545, หน้า 28) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วม หมายถึง ขบวนการ ที่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียเข้ามามีบทบาทและสิทธิในการตัดสินใจดำเนินนโยบายและการมีส่วนร่วม ในการควบคุมสถาบันตลอดจนการจัดสรรการใช้และการรักษาทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีผลกระทบ ของตน อันจะทำให้เกิดการตรวจสอบ การใช้อำนาจรัฐ

ยุพาพร รุปงาม (2545, หน้า 5) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วม หมายถึง เป็นผลมาจากการเห็นพ้องกันในเรื่องของความต้องการและทิศทางของการเปลี่ยนแปลง จะต้องมีความเกิดความคิดริเริ่มโครงการเพื่อการปฏิบัติ เหตุผลแรกของการที่มีคนมารวมกันได้ควรจะต้องมีการตระหนักว่าการกระทำทั้งหมด ที่ทำโดยกลุ่ม ผู้นำชุมชน หรือกระทำผ่านองค์กร (organization) ดังนั้นผู้นำชุมชน องค์กรจะต้องเป็นเสมือนตัวนำให้บรรลุถึงความเปลี่ยนแปลงได้

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน

ความหมายของการพัฒนาชุมชน

การพัฒนาชุมชนเป็นอีกงานหนึ่งของตำรวจที่จะต้องดำเนินการช่วยเหลือให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดี มีสุข ปลอดภัยอาชญากรรมในชุมชน ซึ่งการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพต้องได้รับความร่วมมือจากประชาชนในชุมชนเป็นอย่างดี ซึ่งในการพัฒนาชุมชน ได้มีผู้ให้ความหมายในหลายลักษณะ ดังต่อไปนี้

“พัฒนา” (Development) ตามความหมายในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2535 (2535, หน้า 588) นั้น แปลว่า ทำให้เจริญซึ่งสอดคล้องกับ สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2533, หน้า 18) ได้ให้ความหมายว่า การพัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นเจริญขึ้น

“ชุมชน” (Community) ได้มีผู้ให้ความหมายไว้หลายประการ ดังนี้

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2523, หน้า 52) ได้ให้ความหมายของชุมชนไว้ว่า ชุมชน (Community) หมายถึง องค์กรทางสังคมอย่างหนึ่งที่มีอาณาเขตครอบคลุมท้องถิ่นหนึ่งและปวงสมาชิกสามารถบรรลุถึงความต้องการพื้นฐานส่วนใหญ่ได้ และสามารถแก้ไขปัญหาส่วนใหญ่ในชุมชนของตนได้ และยังได้ระบุงค์ประกอบของชุมชนไว้ว่าต้องประกอบด้วย

1. มีประชุมจำนวนหนึ่ง
2. มีสถาบันสังคม
3. มีองค์ประกอบทางสังคมเล็ก ๆ เช่น ครอบครัว กลุ่มสหกรณ์ สโมสร เป็นต้น
4. มีอาณาเขตทางภูมิศาสตร์

ปอปลิน (Poplin, 1972, p. 5) ได้ให้ความหมายของ ชุมชน ไว้ว่า ชุมชนประกอบด้วย 3 สถานะ คือ ชุมชนเป็นหน่วยของถิ่นอยู่ (Territorial Unit) หน่วยของการจัดระเบียบสังคม (Social Organization Unit) และหน่วยของจิตใจและวัฒนธรรม (Psychocultural Unit)

ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ วาร์เรน (Warren, 1978, p. 7) ที่ได้กล่าวว่า ชุมชนมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 อย่าง คือ พื้นที่ทางภูมิศาสตร์ (Geographical Areas) การปะทะสัมพันธ์กันทางสังคม (Social Interaction) และความผูกพันร่วมกัน (Common Ties) นั่นคือ ชุมชนประกอบด้วยบุคคลที่มีการปะทะสัมพันธ์กันทางสังคมในพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ และมีความผูกพันร่วมกันในสิ่งหนึ่งสิ่งใดหรือหลายสิ่ง

สรุปได้ว่า ชุมชน หมายถึง กลุ่มชนกลุ่มหนึ่งที่ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกัน มีอาณาเขตทางภูมิศาสตร์เดียวกัน มีประเพณีวัฒนธรรมเดียวกัน และมีความสัมพันธ์กัน

ดังนั้น เมื่อรวมคำทั้งสองเข้าด้วยกันจึงสามารถที่จะให้ความหมายคำว่า การพัฒนาชุมชน หมายถึง การกระทำหรือกระบวนการที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในชุมชนในทางที่ดีเจริญขึ้น นอกจากนี้ยังผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ และหน่วยงานต่าง ๆ ได้ให้ความหมายของการพัฒนาชุมชนไว้ ดังนี้

สุวิทย์ ยี่วรพันธุ์ (2522, หน้า 56) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาชุมชนว่า หมายถึง กระบวนการอย่างหนึ่งที่รัฐบาลนำมาใช้ เพื่อเป็นการกระตุ้นส่งเสริมประชาชนในชุมชนให้เกิดความคิดริเริ่ม และเสริมสร้างชุมชนให้เจริญก้าวหน้าทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การปกครองตามระบอบประชาธิปไตยซึ่งสอดคล้องกับ กรมการพัฒนาชุมชน (2535, หน้า 3) ได้ให้ความหมายว่า การพัฒนาชุมชน คือ การพัฒนาความคิดและความสามารถของบุคคลในการทำงานร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลกับประชาชน เพื่อปรับปรุงตนเองและชุมชนสู่ความเจริญทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการปกครอง

วิไลวรรณ วิทยวิโรจน์ และคณะ (2522, หน้า 21) ได้ให้ความหมายว่า การพัฒนาชุมชน หมายถึง การกระทำใด ๆ ก็ตามซึ่งจะนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลง ปรับปรุง หรือส่งเสริมให้ชุมชนนั้น ๆ มีวิวัฒนาการที่ดีขึ้นทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2523, หน้า 8) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาชุมชนว่า คือ การเปลี่ยนแปลงส่วนประกอบของชุมชน จากสภาพที่เป็นอยู่ ไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้

ลำพอง บุญช่วย (2524, หน้า 11) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาชุมชนว่า หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ทั้งหลายทั้งปวงที่จัดขึ้นเพื่อยกระดับความเป็นอยู่ของชุมชนให้ดียิ่งขึ้น หรือหมายถึง กระบวนการสร้างความก้าวหน้าของเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนให้ดีขึ้น โดยการมีส่วนร่วมและการใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

วิมลศรี อุปรมัย และคณะ (2528, หน้า 11) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาชุมชนว่า หมายถึง การรวมพลังเพื่อพัฒนาความเป็นอยู่ของชุมชนให้เป็นปึกแผ่น มีความผาสุก มั่นคง ด้วยการพัฒนาคนและสิ่งแวดล้อมผสมผสานต่อไป

วิรัช รัชนิภาวรรณ (2536, หน้า 2) กล่าวว่า การพัฒนาชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนา สังคมเป็นการเปลี่ยนแปลงชุมชนให้ดียิ่งขึ้น เจริญขึ้น เป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างมีแบบแผนและประชาชนในชุมชนนั้นได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตนเอง

กรมการพัฒนาชุมชน (2548, หน้า 10) ได้ให้สรุปความหมาย การพัฒนาชุมชน หมายถึง การพัฒนาความคิด ความสามารถของประชาชนให้เกิดความเชื่อมั่น เชื่อเหลือตนเอง เพื่อบ้าน และชุมชนเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตให้มีมาตรฐานความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยความร่วมมือของประชาชนและภาครัฐ

วิรัช รัชนิภาวรรณ (2531, หน้า 63) ได้กล่าวว่า การพัฒนาชุมชนคือ การพัฒนาความรู้ ความสามารถของประชาชนในชุมชนเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นตนเอง เพื่อบ้าน และชุมชน ให้มีมาตรฐานความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์

ความหมายของตำรวจชุมชน

งานชุมชนสัมพันธ์ในหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ กระทำเพื่อให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลในสังคมหรือชุมชนต่าง ๆ เกิดการรวมตัวกันมีความสัมพันธ์ผูกพันเกี่ยวข้องกัน และร่วมมือประสานการปฏิบัติเพื่อช่วยเหลือและสนับสนุนการปฏิบัติงานของตำรวจ และเป็นการดำเนินงานอย่างเป็นทางการเป็นการส่วนคำว่า งานชุมชนสัมพันธ์ ได้มีนักวิชาการวิเคราะห์ดูการแปรความหมายตามรูปศัพท์ (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2549, หน้า 2) เป็นดังนี้

1.1 ชุมชน (Community) มีผู้ให้ความหมายของชุมชนไว้หลายประการด้วยกันคือ

จีรพรรณ กาญจนะจิตรา (2523, หน้า 33-34) อ้างถึงใน ประเสริฐ ฐัฏานอง

(2544, หน้า 20) กล่าวว่า กลุ่มบุคคลหลาย ๆ กลุ่มมารวมกันอยู่ในอาณาเขตเดียวกันและผู้คนเหล่านั้นมีการพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีการติดต่อสังสรรค์กัน มีผลประโยชน์ร่วมกัน และมีวัฒนธรรมอย่างเดียวกัน จากคำที่กล่าวมานี้ จึง พอสรุปความหมายของคำว่า “ชุมชน” (Community) ได้ว่าชุมชนต้องมีส่วนประกอบดังนี้

1. ประชาชนคือคน (People)
2. ความสนใจของคนร่วมกัน (Common Interest)
3. อาณาบริเวณหรือพื้นที่ (Area)
4. การปฏิบัติต่อกัน (Intreaction)
5. ความสัมพันธ์ของสมาชิก (Relationship) ที่ผูกพันให้อยู่ร่วมกันในชุมชนนั้น

ประชา พรหมนอก (2532, หน้า 4-5) อ้างถึงใน ประเสริฐ ฐัฏานอง (2544, หน้า 19)

ได้ให้ความหมายของงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ ว่าเป็นกลุ่มชนซึ่งรวมตัวอยู่โดยมีความรู้สึกผูกพันเป็นอันหนึ่งเดียวกัน โดยอาศัยหลักผูกพันทางเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ ศาสนาเดียวกัน ทำให้แต่ละบุคคลมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคมนั้น ๆ ร่วมกัน

1.2 มวลชน (Mass) เป็นคำที่มีความยุ่งยากต่อการทำความเข้าใจพอสมควรเนื่องจากมีการให้ความหมายไว้หลากหลาย อาจกล่าวในภาพรวมได้ว่า อาจหมายถึงตัวบุคคลหรือกลุ่มที่ครอบคลุมใน 2 ลักษณะ คือ

1.2.1 บุคคลทั่วไป ซึ่งแม้จะดูว่าเป็นคน ๆ ต่างคนต่างอยู่ แต่คนส่วนใหญ่จะมีลักษณะเป็นกลุ่ม เป็นก้อน เป็นมวลอยู่แล้ว เช่น การเป็นครอบครัว เครือญาติ หมู่บ้าน เป็นต้น

1.2.2 กลุ่มบุคคลที่ได้รับการจัดตั้ง หรือหล่อหลอม ให้เป็นสมาชิกองค์ใดองค์หนึ่ง ในทางการเมือง ในกรณีงานมวลชนสัมพันธ์ หมายถึง การไปหามวลชน การไปทำงานมวลชน และจะให้ความหมายที่เป็นกลุ่ม หรือบุคคลก็ได้ (ประเสริฐ ฐัฏานอง, 2544, หน้า 20-21)

1.3 สัมพันธ์ (Relation) หมายถึง ความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องด้วย ความผูกพัน และเมื่อนำเอาคำ 3 คำคือ ชุมชน มวลชน และสัมพันธ์ มารวมกันเป็นชุมชนและมวลชนสัมพันธ์แล้ว จะมี

ความหมายโดยสรุปว่า “บุคคลหรือกลุ่มคนที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับผูกพัน มีแนวความคิดไปในแนวเดียวกัน และสามารถรวมกำลังกันดำเนินกิจกรรมใด ๆ เพื่อประโยชน์ร่วมกันได้ (ประเสริฐ รัฐทำนอง, 2544, หน้า 21)

สรุปได้ว่า งานชุมชนสัมพันธ์ในหน้าที่ของตำรวจ หมายถึง งานที่ตำรวจได้กระทำเพื่อให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลในสังคมหรือชุมชนต่าง ๆ เกิดการรวมตัวกัน มีความสัมพันธ์ผูกพันเกี่ยวข้องต่อกัน ร่วมมือประสานการปฏิบัติงานเพื่อช่วยเหลือและสนับสนุนการปฏิบัติงานของตำรวจและเป็นการดำเนินงานอย่างเป็นกระบวนการเพื่อให้ตำรวจสัมพันธ์อันดีกับชุมชน เป็นส่วนหนึ่งของชุมชน มีความเข้าใจในปัญหาซึ่งกันและกัน ตลอดจนร่วมมือกันในการแก้ปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยในชุมชนหรือสังคมนั้น

แนวคิดเกี่ยวกับงานชุมชนสัมพันธ์

งานชุมชนสัมพันธ์ในหน้าที่ตำรวจ ในแนวความคิดของ ชิดชัย วรรณสถิต (2529, หน้า 226) ที่กล่าวไว้ว่า ตำรวจคือ ประชาชน และประชาชนคือ ตำรวจ เป็นการเน้นให้เห็นว่าความสัมพันธ์ระหว่างตำรวจกับประชาชนนั้น เป็นสิ่งที่ต้องมีพื้นฐานที่ส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ ตำรวจจึงต้องธำรงรักษาไว้ซึ่งสัมพันธ์ภาพอันดีกับประชาชน ไว้อย่างสม่ำเสมอจากวิวัฒนาการของตำรวจ ในระยะเริ่มแรกบุคคลที่ทำหน้าที่ตำรวจ คือ ประชาชน ต่อมาภายหลังจึงได้มีการจัดตั้งตำรวจเป็นทางการเพื่อทำหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยในสังคมขึ้นโดยเฉพาะตำรวจได้รับการพัฒนาเรื่อย ๆ จนได้ชื่อว่าเป็นหน่วยงานหลักของสังคมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม และยาเสพติดในชุมชน

งานตำรวจชุมชนสัมพันธ์ จึงเป็นแนวคิดที่สำคัญที่ต้องการให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเข้าใจปัญหาของตำรวจ มีสัมพันธ์ภาพที่ดีกับตำรวจและเข้ามามีส่วนร่วมใน การป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรม ทั้งนี้โดยมีเป้าหมายเพื่อความสงบสุขของประชาชนในชุมชนและสังคม ดังนั้นงานตำรวจชุมชนสัมพันธ์จึงเป็นหลักการที่สำคัญในการพัฒนาที่จะเสริมสร้างความสงบเรียบร้อยของสังคม

ทฤษฎีเกี่ยวกับตำรวจชุมชนสัมพันธ์

ตำรวจชุมชนสัมพันธ์เป็นปรัชญาของการตำรวจบนพื้นฐานของความเชื่อที่ว่า การที่ตำรวจกับประชาชนทำงานร่วมกันโดยใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ย่อมสามารถแก้ไขปัญหา ต่าง ๆ ซึ่งหน่วยงานตำรวจต้องเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับสุจริตชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนนั้น ๆ โดยเปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2549, หน้า 7) ซึ่งได้มีผู้ให้ความหมายทฤษฎีเกี่ยวกับตำรวจชุมชนสัมพันธ์ คือ

ประเสริฐ รัฐทำนอง (2544, หน้า 19) ได้กล่าวถึง ถึงกิจการที่ตำรวจว่า การป้องกันอาชญากรรมควรเป็นเป้าหมายหลักของกิจกรรมตำรวจ โดยมีหลักแนวคิดที่ว่า ตำรวจและประชาชนเป็นเสมือนบุคคลเดียวกัน หลักการดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ความร่วมมือของประชาชน มีความสำคัญ

ต่อการป้องกันอาชญากรรมของกิจการตำรวจ โดยทุก ๆ ที่ที่ตำรวจปรากฏตัวต้องมีวิธีการปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับประชาชน ต่อมาในปี ค.ศ.1950 จึงได้เกิดแนวคิดปฏิบัติเกี่ยวกับ ตำรวจชุมชนสัมพันธ์ โดยให้ความหมายว่า โครงการตำรวจชุมชนสัมพันธ์ และเป็นความพยายามเต็มรูปแบบในระยะยาวเพื่อสร้างคั่นเคาระหว่างตำรวจกับชุมชน เพื่อมุ่งป้องกันอาชญากรรมพื้นฐานของชุมชน

วิธีการดำเนินการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ มีวิธีการและขั้นตอนการศึกษา ดังนี้

1.การวิจัยเอกสาร (Documentary research) เป็นการศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับตำรวจชุมชนสัมพันธ์ โดยศึกษาจากผลการศึกษาหนังสือ วรรณกรรม วิทยานิพนธ์ ตำราทางวิชาการ เอกสารของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง พบว่า บทบาทของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์งานชุมชนสัมพันธ์ในหน้าที่ของตำรวจ หมายถึง งานที่ตำรวจได้กระทำเพื่อให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลในสังคมหรือชุมชนต่าง ๆ เกิดการรวมตัวกัน มีความสัมพันธ์ผูกพันเกี่ยวข้องต่อกัน ร่วมมือประสานการปฏิบัติงานเพื่อช่วยเหลือและสนับสนุนการปฏิบัติงานของตำรวจและเป็นการดำเนินงานอย่างเป็นกระบวนการเพื่อให้ตำรวจสัมพันธ์อันดีกับชุมชน เป็นส่วนหนึ่งของชุมชน มีความเข้าใจในปัญหาซึ่งกันและกัน ตลอดจนร่วมมือกันในการแก้ปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยในชุมชนหรือสังคมนั้น

นอกจากนี้การดำเนินการบทบาทของเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์จะขับเคลื่อนไปได้ด้วยดีต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน การมีส่วนร่วมนี้ต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของความรู้ความเข้าใจ ที่สามารถร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ และร่วมปฏิบัติ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาชุมชนที่มีประสิทธิภาพและจะต้องดำเนินการพัฒนาไปพร้อมกันหลาย ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านการเมืองการปกครอง บทบาทของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์จึงมีความสำคัญและสัมพันธ์กับประชาชน บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมไปสู่การพัฒนาชุมชนร่วมกัน

2. การวิจัยสนาม(Field research) เป็นการสัมภาษณ์เจาะลึกบุคคลผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informance) เพื่ออธิบายและวิเคราะห์ให้เห็นถึง บทบาทตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในการพัฒนาชุมชน การสื่อสารและสื่อของการมีส่วนร่วมของประชาชน ความสำคัญและผลของการมีส่วนร่วมของประชาชน ตลอดจนปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อบทบาทตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในการพัฒนาชุมชน

การเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของ สถานีตำรวจภูธรเมืองนราธิวาส อำเภอเมืองนราธิวาส จังหวัดนราธิวาส จำนวน 5 คน การสัมภาษณ์ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างแน่นอน (Structured interview) คือ การสัมภาษณ์ตามแบบสัมภาษณ์คำถามปลายเปิด เนื้อหาของแบบสัมภาษณ์ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการศึกษา และผลการศึกษาเป็นการนำเสนอการบรรยายเรียงตามลำดับข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์สำหรับการศึกษาคครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการพรรณนา และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 5 คน สามารถสรุปผลของการศึกษาได้ดังนี้

1. บทบาทการพัฒนาชุมชนของเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในการพัฒนาชุมชน กรณีศึกษา สถานีตำรวจภูธรเมืองนราธิวาส ตำรวจภูธรจังหวัดนราธิวาส

การศึกษาวิจัยพบว่า บทบาทการพัฒนาชุมชนของเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในการพัฒนาชุมชน กรณีศึกษา สถานีตำรวจภูธรเมืองนราธิวาส ตำรวจภูธรจังหวัดนราธิวาสได้ดังนี้

1.1 บทบาทของเจ้าหน้าที่ตำรวจของชุมชนและมวลชนสัมพันธ์กับประชาชนมีความสัมพันธ์กัน โดยมีบทบาทและความสำคัญของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ ได้เข้าไปช่วยเหลือดูแลประชาชน แต่การที่จะอยู่ร่วมกับประชาชนต้องมีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี ภาพลักษณ์ที่ดี และความจริงใจ หากความรู้ในพื้นที่ ต้องมีความรู้รอบด้าน การทำงานมวลชนยึดประชาชนเป็นหลัก พยายามสร้างความเข้าใจ นอกจากนี้การที่จะไปดูแลประชาชนหรือช่วยเหลือ ต้องรู้สภาพของชุมชนที่เราดูแล ส่วนการสื่อสารให้เจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์กับประชาชนนั้น เน้นการลงไปพบปะในพื้นที่ การทำกิจกรรมร่วมกับหน่วยงานราชการอื่น ๆ อาทิ การไปร่วมกิจกรรมของทางอำเภอ โครงการอำเภอยิ้มเคลื่อนที่ การจัดทำโครงการหรืออธิบายสร้างเครือข่ายเฝ้าระวังในพื้นที่ การดำเนินการเรื่องมวลชนบนพื้นฐานของสังคมที่มีความแตกต่างทางความคิด ความเชื่อ ศาสนา โดยหวังให้เกิดผลในพื้นที่ของแต่ละสถานีตำรวจรับผิดชอบ ในด้านพัฒนา สังคม เศรษฐกิจ คุณภาพชีวิต สุขภาพและอนามัย การลงไปรับฟังปัญหาความเดือดร้อนหรือความต้องการของประชาชนด้วยส่วน การให้คำแนะนำหรือปรึกษาทางด้านกฎหมายก็เป็นการช่วยเหลือและให้ความรู้ชาวบ้าน บทบาทของเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์นี้ยังช่วยลดความหวาดระแวง ความไม่เข้าใจกันในพื้นที่ และเป็นการประชาสัมพันธ์ที่ดีและได้ผลมากในระดับหนึ่ง

1.2 ลักษณะการสื่อสารและสื่อของเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์กับประชาชน การสื่อสารของเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์นั้น ใช้การประชาสัมพันธ์ การเข้าไปพบปะ ทำกิจกรรม การเล่นกีฬา รวมไปถึงการแจกเอกสารและสิ่งพิมพ์ ให้กับประชาชน นอกจากนี้ยังได้รับการแจ้งเตือนข่าวสารจากประชาชนในเรื่องความมั่นคงในพื้นที่อันเกิดจากการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี การสื่อสารและสื่อของเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนที่ใช้ ต้องให้เจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนมีความเข้าใจในบทบาทของตนเองก่อน แล้วก็ทำการแลกเปลี่ยนข่าวสาร โดยการพบปะพูดคุย บางทีก็ในร้านกาแฟ ช่วงเช้า ๆ การประชาสัมพันธ์ การจัดกิจกรรมในชุมชน ทั้งการแข่งขันกีฬา การบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ การฝึกอบรม มุ่งเน้นไปที่ประชาชนทุกกลุ่มทั้ง กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มสตรี กลุ่มผู้นำ ศาสนา และกลุ่มเยาวชน โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนในพื้นที่ เพื่อให้ห่างไกลจากยาเสพติด สื่อที่ใช้ต้องมีความหลากหลายและเป็นที่น่าสนใจพร้อมกับการกำหนดแผนงานในการเผยแพร่ ในลักษณะที่ชัดเจน ถูกต้อง แม่นยำ ของข้อมูลข่าวสารด้วย

2. ข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ที่มีต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชน และมวลชนสัมพันธ์ในการพัฒนาชุมชน

จากการศึกษาวิจัยพบว่า ข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ที่มีต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในการพัฒนาชุมชน ประกอบด้วย

2.1 การมีส่วนร่วมของประชาชน ตลอดจนความสนใจของประชาชนในพื้นที่ที่มีความสำคัญกับการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชน และมวลชนสัมพันธ์มาก เนื่องจากการมีส่วนร่วมถือว่าเป็นการแสดงออกถึงความเดือดร้อนและความต้องการของประชาชนในพื้นที่เขตรับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธรเมืองนราธิวาส การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์นั้น มีความเกี่ยวข้องกับประชาชนเป็นหลัก การที่จะทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ในด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านการศึกษา ด้านการเมือง ด้านสุขภาพอนามัย ต้องมีการสร้างความเข้าใจให้กับประชาชน โดยให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมตั้งแต่การคิด วางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ และร่วมประเมินผล ในการทำกิจกรรมหรือการร่วมกันทำโครงการ จึงเห็นว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสำคัญมาก เพราะเป็นการสะท้อนความต้องการและความเดือดร้อนของประชาชน การมีส่วนร่วมจึงมีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ ในพื้นที่สถานีตำรวจภูธรเมืองนราธิวาส ประชาชนได้มีการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมมาก เพราะได้เข้ามาช่วยกันดูแลชุมชน การร่วมแก้ปัญหาของชุมชน โดยเฉพาะปัญหายาเสพติดในชุมชน ยังส่งผลให้เกิดการพัฒนาชุมชนในด้าน ต่าง ๆ ตามมาหลังจากการมีส่วนร่วมของประชาชน การจัดเวทีประชาคมรับฟังปัญหา การไปพบปะผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา เพื่อให้ได้ข้อมูลความเดือดร้อนและความต้องการของชุมชน มาทำการแก้ไขโดยอาศัยการร่วมมือร่วมใจกัน การจัดกิจกรรมอาทิ การฝึกอบรม การแข่งขันกีฬาในชุมชน การสร้างเครือข่ายเฝ้าระวังเหตุ ล้วนเป็นกิจกรรมที่สามารถสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนได้

2.2 การมีส่วนร่วมของประชาชนมีผลต่อการปฏิบัติงานของชุดตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์มาก จากการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นพื้นฐานของการแสดงออกต่าง ๆ ที่ประชาชนมีความเดือดร้อน เจ้าหน้าที่ตำรวจจะได้รับทราบและหาทางแก้ไขหรือช่วยเหลือเพราะการมีส่วนร่วมมีผลต่อการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ ทั้งในด้านสังคม ศาสนา เศรษฐกิจ ความมั่นคง การศึกษา โดยเฉพาะการให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่รัฐในการดูแลความสงบเรียบร้อยภายในชุมชน อันนำมาซึ่งความปลอดภัยของทุกคนในชุมชน การที่จะทำให้เกิดการมีส่วนร่วมได้ต้องมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ระหว่างประชาชนกับเจ้าหน้าที่รัฐ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ ที่ต้องอธิบายว่าไม่ได้มาจับหรือมาสืบสวนอะไร แต่มาช่วยดูแลและช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ดังนั้นจะเห็นว่าการมีส่วนร่วมมีผลกับการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์มาก เนื่องจากเป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนบทบาทของเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ อันจะก่อให้เกิดการพัฒนาชุมชน การอาศัยอยู่ร่วมกันอย่างสันติ มีการแก้ไขปัญหาในชุมชนร่วมกัน

3. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการมีบทบาทของเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชน และมวลชนสัมพันธ์ในการพัฒนาชุมชน

จากการศึกษาวิจัยพบว่า ปัญหา อุปสรรค แนวทางและข้อเสนอแนะ ในการมีบทบาทของเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชน และมวลชนสัมพันธ์ในการพัฒนาชุมชน ประกอบด้วย

3.1 ปัญหาและอุปสรรคสำคัญในการมีบทบาทของเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในการพัฒนาชุมชน แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ เจ้าหน้าที่ตำรวจบางคนไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ บางคนเป็นตำรวจที่ถูกลงโทษมาจากฝ่ายอื่นให้มาทำหน้าที่ อีกทั้งยังไม่มีความรู้และจิตอาสาที่จะทำงานตรงนี้ การใช้ภาษาถิ่นในการสื่อสารยังสื่อสารไม่ค่อยเข้าใจ ส่วนที่ 2 ประชาชนในพื้นที่ยังมีความหวาดระแวงเจ้าหน้าที่ตำรวจ ไม่กล้าที่จะแสดงออกหรือให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ เนื่องจากไม่มั่นใจในความปลอดภัย และบางส่วนยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องของการมีส่วนร่วม ส่วนที่ 3 การดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ ยังขาดขวัญกำลังใจในการทำงานเนื่องจากผลงานกว้าง ไม่สามารถระบุดอกมาเป็นผลงานที่วัดผลได้เป็นรูปธรรม นอกจากนี้งบประมาณ เครื่องไม้เครื่องมือยังได้รับการจัดสรรที่ยังไม่เพียงพอในการทำงาน ความแตกต่างทางด้านภาษา ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี เป็นเรื่องละเอียดอ่อนที่ต้องศึกษาให้ความรอบรู้และถูกต้องตามหลักของศาสนาในพื้นที่ ในส่วนของปัญหาที่เป็นภาวะแทรกซ้อนคือปัญหายาเสพติดซึ่งเป็นปัญหาสำคัญที่ทำให้บทบาทของเจ้าหน้าที่ตำรวจและมวลชนสัมพันธ์ดำเนินการยากลำบากในพื้นที่

3.2 ข้อเสนอแนะต่อบทบาทของเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชน และมวลชนสัมพันธ์ในการพัฒนาชุมชน แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ ควรมีการสร้างขวัญกำลังใจและบำเหน็จความดีความชอบแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความขยันหมั่นเพียร จัดอบรมให้ความรู้และสร้างความเข้าใจให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ให้มีความรู้ความสามารถในการเข้าไปพบปะและร่วมกับประชาชนในกิจกรรมต่าง ๆ โดยการทำงานเป็นทีม ส่วนที่ 2 ประชาชนต้องได้รับการอบรมและให้ความรู้ความเข้าใจ สร้างความตระหนักการมีส่วนร่วมของประชาชน การเสนอความต้องการหรือความเดือดร้อนผ่านการทำเวทีประชาคม การพบปะ การทำกิจกรรมร่วมกัน การบำเพ็ญประโยชน์สาธารณะ ตลอดจนการเข้าใจในการเข้าไปร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในการดูแลความสงบเรียบร้อยในพื้นที่ และการพัฒนาชุมชนในด้านต่าง ๆ ส่วนที่ 3 การดำเนินการของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ต้องมีการบูรณาการทำงานร่วมกับหน่วยราชการอื่น ๆ โดยเฉพาะผู้นำชุมชน ผู้นำท้องที่ ผู้นำศาสนา ฝ่ายปกครองที่ประชาชนให้ความเชื่อถือ นอกจากนี้การลดความเสี่ยงในการเข้าพื้นที่ก็ควรต้องมีการทำงานร่วมกับกำลังทหารในพื้นที่ ส่วนช่องทางสื่อสารควรมีการเพิ่มช่องทางและใช้เทคโนโลยีให้เป็นประโยชน์ในการส่งข้อมูลข่าวสาร และการประสานสัมพันธ์ในสิ่งที่ดี

ข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการศึกษา

บทบาทการพัฒนาชุมชนของเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในการพัฒนาชุมชน กรณีศึกษา สถานีตำรวจภูธรเมืองนราธิวาส ตำรวจภูธรจังหวัดนราธิวาส จากผลการศึกษาในครั้งนี้ พบว่า บทบาทตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์มรการพัฒนาชุมชน ตลอดจนการมีส่วนร่วมของประชาชน ยังมีปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงาน ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ให้มีความชำนาญ ความรู้ ความสามารถ ตลอดจนสร้างจิตสำนึก
2. การประชาสัมพันธ์ ตลอดจนช่องทางในการสื่อสาร ควรมีการหาช่องทางและการประชาสัมพันธ์สามารถกระจายข่าวสารและข้อมูลของทางราชการให้ครอบคลุมพื้นที่
3. ควรศึกษาสาเหตุปัญหาและอุปสรรคของบทบาทตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในการพัฒนาชุมชน กรณีศึกษา สถานีตำรวจภูธรเมืองนราธิวาส อำเภอเมืองนราธิวาส จังหวัดนราธิวาส
4. ควรส่งเสริมให้ผู้นำชุมชนเข้ามามีบทบาทในการเป็นผู้นำชาวบ้านในการมีส่วนร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในทุกด้าน
5. ควรจัดกิจกรรมหรือการอบรมที่ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจและประชาชนมีความสัมพันธ์กันมากขึ้น
6. ควรส่งเสริมให้มีการบูรณาการของหน่วยงานราชการในชุมชน เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนอย่างเป็นระบบ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรให้มีการศึกษาบทบาทตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในการพัฒนาชุมชน ในพื้นที่อื่น ๆ เพื่อนำมาเปรียบเทียบและเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน
2. ควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลต่อบทบาทตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในการพัฒนา
3. ควรมีการบูรณาการและทำงานอย่างเป็นระบบ โดยการนำข้อมูลที่ได้รับจากประชาชนมาจัดระบบเพื่อให้เกิดการแก้ปัญหาอย่างเป็นรูปธรรม สามารถวัดผลได้
4. ควรมีการศึกษาชุดตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด เพื่อนำมาเป็นต้นแบบและขยายผลการทำงานของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ให้ครอบคลุมทุกพื้นที่

บรรณานุกรม

- กองพัฒนาป้องกันอาชญากรรม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ.(2549). *คู่มือเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ชุมชน และมวลชนสัมพันธ์*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ตำรวจ.
- การพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย.(2548). *คู่มือการดำเนินงานเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน ตามแผนปฏิบัติการกรมการพัฒนาชุมชน 2549*. กระทรวงมหาดไทยกรุงเทพฯ.
- จิรพรรณ กาญจนะจิตรา.(2523). *สังคมวิทยาและมนุษยวิทยาเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ชิดชัย วรรณสถิต.(2529). *เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารงานยุติธรรม*.(พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชูเกียรติ เปลี่ยนศรี.(2543). *การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนา ชุมชนย่อย : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองระยอง จังหวัดระยอง “ปัญหาพิเศษหลักสูตร”*. วิทยานิพนธ์ ร.บ.ม.(สาขารัฐประศาสนศาสตร์). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ถวิล ธาราโกชน.(2532). *จิตวิทยาสังคม*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- บวรศักดิ์ อวรรณโน.(2545). *ธรรมาภิบาลการบริหารการปกครองที่โปร่งใสด้วยจริยธรรม*. กรุงเทพฯ : น้ำฝน.
- ประชา พรหมนอก.(2532). *ตำรวจชุมชนสัมพันธ์กับการพัฒนาชุมชน*. เอกสารวิจัยวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.ม.ป.ท. : ม.ป.พ.
- ประเสริฐ ภู์ทำนอง.(2544). *ความสัมพันธ์ระหว่างตำรวจกับชุมชน : กรณีศึกษาหมู่บ้านชัยพฤกษ์ อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย*. การค้นคว้าแบบอิสระ ร.บ.ม.(สาขารัฐประศาสนศาสตร์). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พรรณิกา โสภพิพันธ์.(2527). *ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสตรีในการอนุรักษ์และพัฒนาป่าไม้ ตำบลน้ำข้าว อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา*. วิทยานิพนธ์ ร.บ.ม. (สาขารัฐประศาสนศาสตร์). สงขลา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- เพิ่มศักดิ์ มกราภิรมย์.(2543). *นโยบายและกลวิธีกรมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์การพัฒนา ปัจจุบันของประเทศไทย*. กรุงเทพฯ : ศักดิ์โสภณการพิมพ์.
- ไพบุลย์ ช่างเรียน และสมปราชญ์ จอมเทศ.(2521). *วิทยาการจัดการและพฤติกรรมกรรมการบริหารองค์การ*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ยุพาพร รูปงาม.(2545). *การมีส่วนร่วมของข้าราชการสำนักงานประมาณในการปฏิรูป ระบบราชการ*. ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร: สถาบันบัณฑิตพัฒนศาสตร์.
- ลำพอง บุญชาย.(2524). *การสอนเชิงระบบ*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ศิราการพิมพ์.
- วันชัย วัฒนศัพท์.(2541). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจของชุมชน*. ขอนแก่น : โรงพิมพ์ศิริภรณ์ออฟเซ็ท.
- วิมลศรี อุปรนัย.(2528). *การศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยครูสวน สุนันทา.
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ.(2531). *การพัฒนาชุมชนเปรียบเทียบ : การพัฒนาชุมชนตามอุดมการณ์ประชาธิปไตยและคอมมิวนิสต์*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

-(2536). การบริหารงานพัฒนาชนบท การพัฒนาขีดความสามารถใน การ
บริหารงานพัฒนาสภาตำบล : สาเหตุและแนวทางแก้ไข. กรุงเทพฯ : โอเดียน สโตร์.
- วิไลวรรณ วิทย์โรจน์.(2522). การประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : มิตรสยาม.
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ.(2527). จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : อักษรพานิชย์.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์.(2523). การพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.
- สุเทพ จันทวิศรุต.(2544). บทบาทจริงของปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลในการบริหารงานองค์การ
บริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณี จังหวัดนราธิวาส. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุวิทย์ ยี่งวรพันธ์.(2522). พัฒนาชนบทในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์อักษรสาส์น.
- เสรี เย็นสวัสดิ์.(2543). การส่งเสริมบทบาทตำรวจชุมชนในการป้องกันอาชญากรรม. วิทยานิพนธ์
ศศบ (สาขาศิลปะศาสตร์). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- Dennis, Poplin E.(1972). *A survey of Theories & Methods of Research* . NewYork : The
MacMillian Company.